

አልአሚ ን፡ ሰር-ዘመን እት ፈን

11ይ ወናይ ደንበ ክፈል

ኬትባይ፡ መሕሙድ ዑብደለ (አቡ-ኩፊሕ)
መተርጅማይ፡ ዑብደለ መ/ዐሊ (መዐልም)
ኤረትርዮ ሓዳስ

አልአሚን እት መጃል ፈን እት እንቱ ለረክብዩ ጀዋእዝ ዓለሚ ልግበእ ወናይ ቀበት ዐድ እሊ ለመሰል ቱ። አልአሚን ዝያድ ሰር ዘመን ምን ዕምሩ እት ፈን ሓለፈዩ ወእግል ገቢሉ ወህግያሁ ከድመ። ከእግል ሕሸመት እሊ ሔልያይ እሊ ህዬ፡ ሐቆ ሕርየት እግል ገቢል እምበል መትሐላል ለከድመው እንዴ ትበህለው ምስል ገሌ ሔልየት ሰሜቱ ምን ጃልየት ኤረትርዮን እት አሚሪክ አሰክ አሰመረ ትለአከት ወለሕርያን እት ሕላይ አልአሚን ወድቀ እብ እድንያይ መቃደሰ። እብለ አልአሚን በዐል በክት ውበሶት እንዴ ገብአ ጃእዘት ዓለምየት ረክበ። ወሰሜቱ እት ሰሓፊት ዐለም ምንመ ፈግረት፡ ለእብ ክሰሱ አሰክ ኤረትርዮ ለትለአክ ተቅሪር ኢትነሸረ።

እት ሰነት 1997 ምን ጀብህት ሸዕብየት ሸሃደት ሕሸመት ረክበ ወትከበተ። እት ሰነት 2000 እብ ጀውለት ሸቅል አሰክ ሰውደየ ሐቆለ ጌሰ ራቢጠት ቆምየት ትግሬ ሸሃደት ዓዳት ወሰቃፊት ሀበቱ። እት ሰነት 2001 እት ዐድነ ኤረትርዮ ለዐቤት ጃእዘት ፈን ላተ ጃእዘት ራይሞክ ተህየበ። ከምሰልሁመ ውላድ ገዲም ሔልያይ አቶብርሃን ሰጊድ መለሀይ አቡህም ሰበት ገብአ ጃእዘት ተቅዲር ሀበዉ። አልአሚን እብ ደረጃት ገቢል ህዬ ዐባይ ሕሸመት ወከብቱ እብ አግማሙ ወውላዱ እት ረክብ ቤት አማኑ ጌሰ።

መርሐም ሔልያይ አልአሚን ዑብዱለጢፍ እሙር ወዋቂ፡ ውቅል ሰቃፊት ለመልክ ሰበት ዐለ፡ ምስል ሔልየት ቀበት-ዐድ ልግበእ ወካርጅ ፈዳቢት ዕላቀት ዐለት እግሉ። መሰለን ምስል ሔልየት ሱዳን ልትርኤ እት ህለ፡ መዐደዩት ፍንጌሆም ወፍንጌ ውላድ ዐዱ ኤረትርዮ ቱ ለዐለ። ሰበቡ እተ ወቅት ለአልአሚን ሕላይ አንበተ እቱ አክል አድሕድ ህግዩ ዐረቢ ለቀድር ሔልያይ ሰበት ይዐለ፡ ክም ዐበ ላኪን እብ አምሩ፡ ፈህሙ፡ ሰቃፊቱ ወዕላቀቱ፡ ህግዩ ለተርጅም

ወምስል ዓዳት ገቢሉ ለለአትአምር፤ ወዓዳት ገቢል እብ አምር ወፈሀም ለለአትጃግር ዐለ። እግል ምስንዮት ገቢል ልሰዔ ሰበት ዐለ ህዬ ሴድያይ እንዴ ኢገብእ፤ እግል ኖሱ አልአሚን ታክያት ዓዳት ወሰቃፈት ወአምር ምስንዮት ዐለ።

እግል መሰል ሔልያይ መርሐም መሐመድ ወርዲ ለልሐልየ ሕላየት “ስጋደ ዐርኮካባይ ታኪ” ሔልያይ ዐብዱልዋሕድ ዐለ ሳልሕ ከትብዩ እግሉ። ወሔልያይ አልአሚን ከሊማት ወሰከ ዲበ ወለሕነዩ እግሉ። ወለፍቱይ መሐመድ ወርዲ ህዬ ሐለየ። ምስል ክሎም ሔልየት ሱዳን ህዬ አምር ወዕላቀት ዐለት እግሉ። ምስል ሔልየት አቶብያመ ትርድት ዕላቀት ወፈዳብ አምር ዐለ እግሉ። ሐቆ ሕርየት ኤረትርየ፤ ሔልያይ አልአሚን ሐቱ ዶል እት አሚሪክ እት እንቱ እብ መኪነቱ እት ገይሰ ሔልያይ ሚኒልክ አሳንጆ እት ገበይ ጸንሐዩ። ወሐር እት መኪነት አልአሚን መንዴረት ኤረትርየ ረአ። እት ልተርጀግ፡ “እንቱም እለ ወዴኩም እንዴ ወዴኩም በሰ ምን አቶብዩ ትፈንቴኩም፤ አቶብዩ እትእንቱም!” ቤለዩ። እሊ ወቅት እሊ አልአሚን ሰኒ ገሀ ወሐርቀ። አርወሐቱ እንዴ ኢትትመለኩ እብ ክእኒ በልሰ እቱ።

“ሕነ አሕራር ሕነ ወሕርየትነ ደምነ እንዴ ክዔነ ወዐጭምነ እንዴ ሰበርነ ነስአናሀ። ሐቅነ ህዬ ክዩድ ዐለ እንዴኢኮን፤ በዲር አቶብዩ ደዐልነ ወአዜ ይእንገብእ!” እት ልብል እብ ሐሩቀት በልሰ እቱ። ሚኒልክ አሳንጆም ሓርቅ እት እንቱ ምነ መኪነት አልአሚን እግል ልትከሬ ሰበት ሐዜ፤ ክሬኒ ቤለዩ። ወአልአሚን መኪነቱ እንዴ አብጠረ እግሉ እሻረት ትከሬ ሀበዩ። ሚኒልክ አሳንጆ ትከረ ወእብ ሐሩቀት እግለ ባብ ናይለ መኪነት ዘብጠ። እሊ ወቅት እሊ አልአሚን አሰሩ እንዴ ትከረ፡ “ሰመዕ ሕነ ሐቅነ እዴኩም እንዴ ቀረጭነ ነስአናሀ፤ እንድኮን እብ ተአሰትህል ይሀብኩናቱ” ቤለዩ። ሐቆ እሊ መርሐም አልአሚን አቶብዩ ጋይሰ እት እንቱ፤ ሔልያይ አለማዩ እሸቱ እት ናዝሬት እግል ሔልያይ አልአሚን ዐዙመት ወደ እሉ ወእተ ዐዙመት ሚኒልክ አሰንጆ ሰላም ኢቤለዩ። ወሐር ህቱ እግል አልአሚን ትሰእለ ወአልአሚን ለሓሰል ለዐለ ዳገመ እግሉ። አለማዩ እሸቱ እናሰ ሰቁፍ ወአምር እብ ግብአቱ፤ ኤረትርየ ወአቶብዩ በደል ዲመ እብ ሐርብ ነብረ ክልኤ ግዋሬ እብ ምስንዮት ለልትናበረ ምን ገብአ ለሐይሰ ቤለዩ። ወምስል አልአሚን አትሳምሐዩ።

መርሐም ሔልያይ አልአሚን ዐብዱለጤፍ፤ እብ ህግዩ ትግራይት ቅድረት ፈዳቢት ዐለት እግሉ። ምስል ሔልየት ትግራይት ለዐበ ምኖም ወለነእሽ ዕላቀት ትርድት ወሕሽመት እግል አድሕድ ለሀይቦ ዐለው። እብ ፍንቱይ ሔልያይ አልአሚን እግል ሔልያይ እድሪስ መ/ዐለ ክምስል መርጀዕ ልርእዩ ወለሐሽሙ ዐለ። ሰበቡ ህዬ እድሪስ ለትወለደ እቱ ወለ ዐበ ድዋራት ክሉ መትሃግዩት ትግሬ ሰበት’ቶም፤ ሕላዩ 100% ሽዕሩ ልግበእ ወለሐኩ ሐቱመ ነቃሰት ለአለቡ ልትረአዩ ዐለ። ወሕላይ ትግራይት ምስሉ እንዴ እንብተ ምስሉ እግል ኢለአክትም ፈርሀት መርሐም አልአሚን ዐባይ ዐለት።

እግል ሰልፍ ዶል ለሐለየ ሕላየት

“አነ ልብዬ ብገሀ”

* አነ ልብዬ ብገሀ - አነ ልብዬ ብገሀ

አርኩኒተ ሐሰብኩም ወይእቀድር ሐቆህ
 ወረሕ ዐሰር ወአርባዕ ለረእየቱ ተአጸግብ
 ዕንታት መሰል ፈናጁን ኩሩይ ዲበ ሐወጅብ
 አንፍ ረዩም ወክኑን አፍሀ ምን ካትም ጸብብ
 ሸሊል ጋምል ሀርደበ ጌድላይቱ ለአትዕብ
 * አነ ልብዬ ብጎሀ- አነ ልብዬ ብጎሀ
 አርኩኒተ ሐሰብኩም ወይእቀድር ሐቆህ
 ፋቲ አነ ኢትሕመውኒ ወኢትብልዖ ስጋዬ
 ፈተ ሐዳሰ ኢኮኒ ወይአንበተት እብዬ
 ፋቲ አነ ጅኑጁን ጀለም ትብል እንብዕዬ
 ልትረፈዕ ምንከ በሉኒ ወኢትርፍዖ ዘንብዬ
 * አነ ልብዬ ብጎሀ- አነ ልብዬ ብጎሀ
 አርኩኒተ ሐሰብኩም ወይእቀድር ሐቆህ
 ኢትሕረቂ ወኢትብከይ ሰብር ወደይ ወኢትሸከይ
 አሚን ሀለ ግራኪ መቅጠን ዋዲ ‘ግል መሕመይ
 ምን ለሐምቅ ለአሰሜዕ ወምን ፈድብ እብ እደይ
 ፈታይቱ ለአተክሬ ምን አፍ ሐየት ወሀበይ
 * አነ ልብዬ ብጎሀ - አነ ልብዬ ብጎሀ
 አርኩኒተ ሐሰብኩም ወይእቀድር ሐቆህ

“ተሐልፈኒቱ ገብእ”

- * እላመ ተሐልፈኒቱ ገብእ ወቀበት ስናት እትገሴ
 ምን እበቅዕ እትሃጌ ወምን ይአምር አተንሴ
 ተሐልፈኒ ዲብ እብል ወዲብ አተንሴ
 ሐሊፍ አቤት እድንዩ ወአቤት ትሰኔ
 ምን እለ ተአኬ ኢትምጸእ ሞላዬ እዋን አሰኔ
- * እለ አነ ተሐልፈኒቱ ገብእ ወቀበት ስናቼ እትገሴ
 ምን እበቀዕ እትሃጌ ወምን ይአምር አተንሴ
 ቅጩ ናሸፈት ምሰል ማይ ዲብ እካሰር
 ልባሽ ሩቆዕ ድርዕቶ ዐውረት ሰትር
 እገርዬ እብ ሓፊሁ አድማይ ቀጥር
 ሐሊፍ አቤት እድንዩ የሀው ሚ እባሰር

* እላመ ተሐልፈኒቱ ገብእ ወቀበት ሰናቹ እትገሴ
ምን እበቅዕ እትሃጌ ወምን ይአምር አተንሴ
ተሐልፈኒ ዲብ እብል ተሐልፈኒ
ሐሊፍ አቤት እድንዩ ወአቤተኒ
እግል ይእሸቄ ገንበርዬ ትጣረሬኒ
ወድ ምን እንተ ወሚ ብከ መጸአተኒ
እዘም እግልዬ ወእትጀመል አዚም ለሐይሰኒ

* እላመ ተሐልፈኒተ ገብእ ወቀበት ሰናቹ እትገሴ
ምን እበቅዕ እትሃጌ ወምን ይአምር አተንሴ።
ጸላምተ እድንዩ ምን ቡዲር
ሰርነ ጥዑም በልዕ ወሰርነ መሪር
ሰርነ ለብስ ድርዕቶ ወሰርነ ሐሪር
ሰርነ ልትዕብ ወልትጀረስ ሓዚ ነቢር
ሰርነ እብ ግሳዩ በልዕ ምን ኢጸቢር
እዘም እዬ እብ ዲደቹ አዚም ሐይስ ወሰቲር

* እላመ ተሐልፈኒቱ ገብእ ወቀበት ሰናቹ እትገሴ
ምን እበቅዕ እትሃጌ ወምን ይአምር አተንሴ